Buda-Pest'a. Joi, 12 Fauru, 31, Jan. 1874. **Nr. 9—813.** Annulu allu sieptele MDCCCLXXIV.

Redactiunea
se affla in
Strat'a tragatoriului
(Lövész-utcza), Nr. 5.
Scrissorile nefrancate nu se primescu decâtu numai de la correspundintii regulari ai „Federatiunii." *Scrissori anonime* nu se publica. Articlii tramisi si nepublicati se voru arde si numai la cerere espressa se retorna.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, commercialu si economicu.

Appare Joi-a si Dominec'a.

Pretiulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . . . 3 fl. v. a.
Pre siesse lune . . . . . 5 „ „ „
Pre annulu intregu . . . 10 „ „ „
Pentru Romani'a:
Pre an. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
Pre 6 lune 16 „ = 16 „ „
Pre 3 — 8 „ = 8 „ „
Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taes'a timbrale pentru fiesce-care publicatiune separatu. In loculu deschisu 20 cr. de linia.
Unu essemplariu costa 10 cr.

B.-Pest'a, 31 Jàn. 12 Fauru 1874.

Vediendu dissolutiunea partitei Diane si nepotinti'a ministeriului Szlávyanu, nimene nu se indoi'a, cà situatiunea actuale in scurtu trebue sè primesca deslegare, noi avuramu antâiu presimtiulu, carui-a si dederamu espressiune intr'unulu d'in nri tr. câ deslegarea va urmá dupa reintorcerea imperatului d'in calletori'a sa de la Petrupole. Acesta prevedere primesce consistintia prin impartasîrea, ce dîariulu ung. „Magy Politika" face in nr. seu de eri, dîcandu cà scirea i vine d'in cercuri bine informate despre situatiune. Dupa acesta scire, ministrulu pres. Szlávy si-va cere de siguru demissiunea numai decâtu *dupa reintorcerea* de la Petrupole a imperatului Franciscu Iosifu, se adauge totu-odata cà Szlávy, conformu usului constitutiunale, va desemná monarcului si personele, cari d'insulu crede a le poté recumendá, spre substituire séu successiune, si cà aceste ar fi: contele Ios. Zichy séu cont. Iuliu Szapáry, amendoi membri ai ministeriului actuale. Atâtu acestu dîariu, câtu si „Corr. ung." affirma, cà intre Szlavy si Col. Tisza s'ar fi tienutu conferintie a supr'a situatiunii si cà resultatulu acestoru-a este constituirea unui ministeriu prin coalitiune. De alta parte se dîce cà intre Sennyei si Col. Tisza domnesce deplina intiellegere, va sè dîca venindu Sennyei la potere Col. Tisza ar intrá in ministeriulu seu precum va intrá si intr'unu ministeriu Zichyanu ori Szaparianu. Coalitiunea inse merge mai departe, cà-ci dîariele inregistredia opiniunea ce domesce intre partite, cà Lónyai si Ghiczy nu potu sè lipsesca din noulu ministeriu pentru cuventu, cà numai asiá s'ar poté consolidá. De aici noi deducemu, cà confusiunea este mare. Ce va sè essa d'in acestu chaote? vomu vedé in scurtu; dar si pana atunci spunemu ceea ce credemu a fi mai probabile dupa vederile nostre. — Coalitiune intre fractiuni si partite cu programme atâtu de osebite si contrarie, este possibile, numai in momente supreme spre a salvá tierr'a de unu rèu mai mare; astfelu de coalitiuni cum am dîce monstruose sunt inse, totudeaun'a de scurta durata, cei mai abili si mai vicleni luandu poterea affla currendu si mediulocele d'a se scuturá de amicii importuni luati in societate numai d'in calculu politicu. Acesta observatiune o facemu preste totu, éra in parte si a nume: câtu pentru persone, observàmu — cà de ar ajunge Zichy ori Szapáry successori lui Szlávy, situatiunea nu s'ar schimbá intru nemica, totu Andrassy ar fi stapanulu éra noli ministri numai satellitii sèi. Alta ar fi situatiunea daca ori Lonyai, ori Sennyei, ori amendoi coalisati ar luá successiunea, pentru cà atunci in ori care casu, Andrassy ar disparè de pre scen'a politica éra decum-va Sennyei singuru fàra coalitiune ar venì la potere, atunci venirea lui, ar semnificá si schimbarea sistemului atunci insu-si parlamentarismulu este in cestiune, ba dualismulu inca, au se va modificá, au se va desfiintiá, Timpulu deslegàrii nu este de parte; imperatulu-rege sositu dejá la Petrupole si primitu atâtu la Varsiavi'a, câtu si in capital'a imperiului russescu cu tote semnele de distinctiune, ce se dau unui suveranu aliatu, — va reintorná in câte-va dille si atunci vomu vedé apus'au steu'a lui Andrassy, séu ba? resarit'au a lui Sennyei si a partitei ce represinta d'insulu? Séu cà lupt'a intre acesti-a va produce coalitiuni monstruose pre unu timpu, in care tierr'a va fi inca condemnata a sufferi calamitatile unei situatiuni anormali, éra ministrii acestui timpu voru fi condemnati la oper'a lui Sisifu.

B.-Pest'a, 30 Januariu 1874. / 11. Fauru 1874.

Multe sunt necasurile dreptiloru, inse alle peccatosîloru sunt si mai multe.

Siesse anni au trecutu de candu tragemu in jugulu despotiloru moderni, cari s'au impartîtu pre pellea si averea nostra. In acestu intervallu de tempu amu trecutu prin atâte loviri si imbranciri, amu sufferitu atâte injurie si fàra-de-legi, incâtu asta-di pare cà nice daca ne-ar impunge cu sul'a in coste n'amu fi in stare sè ne reculegemu si sè strigàmu cellu pucinu dupa ajutoriu, daca credemu cà poterile nostre intru atât'a ni-ar fi slabitu si parasitu, incâtu noi insi-ne nu mai potemu sta facia cu adversarii nostri seculari. Desele attacuri si sistematic'a despoiare de totu ce aveamu scumpu si santu pare cà ni-au tempitu chiaru si semtiurile; incuragiarea si spriginulu reciprocu nu mai essistu decâtu in suvenirea tempiloru trecuti, si lipsindu aceste, lipsesce si resolutiunea, energi'a si zelulu, si mai pre susu de tote lipsesce acellu stimulu nobilu, care indemna pre fìi a alergá cu sacrificiele loru de avere si vietia la altariulu mamei iubite, la altariulu natiunei. Cu unu cuventu, ne aflàmu intr'unu momentu de stagnatiune, si este mare intrebarea, cà daca vomu scapá si de acesta crisa ce a cuprinsu intregu organismulu corpului nationalu, vomu appucá ore pre callea ce duce la consolidare, séu vomu passî cu passi rapedi spre disolutiune totale.

Este tristu a ni pune intrebàri de acesta natura, inse pana candu semtîmu inca in noi poterea, care ne indemna a le resolve intr'unu modu favorabilu si multiumitoriu pentru anim'a romanesca, pana atunci nu dàmu locu cantecului de cucuveica. De reu ne tememu, inse pana acum avemu inca cuventu sè asceptàmu binele. De si dorerea ce ne torturedia este asiè de adanca, asiè de sfasîetoria si de grea, incâtu nice gemetulu de leu ranitu n'ar poté-o usiurá; de si pare cà pentru unu momentu ni-amu uitatu cà avemu d'a rescumperá celle mai scumpe si mai sante drepturi, basea essistintiei unui poporu, — totu-si una dulce sperantia ne animedia, éra desperat'a situatiune, creata de ingamfarea adversariloru nostri, ni spune apriatu, cà in currendu are sè sosesca momentulu supremu, candu fìii natiunii romane, electrisati de dorulu nestinsu d'a-si vedé patri'a salvata si natiunea fericita, voru pune umeru la umeru si.... nu voru slabí pana nu voru intinde hor'a unirei pre pamentulu Romanìei.

In mediuloculu acestoru necasuri, la cari se mai adaugu de presinte si lipsele prea sentîte alle traiului de tote dîllele; coplesîti de grigile essistintiei individuale cari in aceste nefericite momente nu ni permittu a desvoltá destulla activitate pentru assecurarea essistintiei nationale, atâtu de greu lovita de sagetile si bombele domniloru de la potere, — una singura mangaiare totu-si ni mai remane, si acest'a este, cà necasurile pecatosîloru si sceleratiloru adversari inca s'au immultîtu si au crescutu alaturea cu sumetî'a si draconismulu loru.

Precandu Domnitoriulu se imbracisiedia cu poterniculu despotu de la nordu cu imperatorele toturoru russiloru, cari odiniora au frantu cerbici'a si au umilitu arroganti'a domniloru pre cari noi asta-di i numimu „stapani," — pre atunci acesti stapani ai nostri cauta in ruptulu capului buruen'a pentru vindicarea raneloru ce insi-si le-au infiptu in corpulu hecticosu allu statului ce guvernedia. Inse aceste rane au prinsu redecine multu mai adance si sunt multu mai invechite decâtu ca sè le mai pota vindecá urdîtorii loru. Pentru una assemene operatiune se ceru alti medici cu mai multa intielleptiune si consciintia, cari inse in ceat'a loru nu sunt de afflatu De buna sama tempulu i va aduce si pre scesti-a. Nemesea nici-candu nu lassa din dreptulu seu. Un'a inse se cere de la noi: sè fimu totu-de-un'a sobri si conscii de ceea ce este si trebue sè fia allu nostru.

„Trompet'a Carpatiloru" avù fericit'a idea de a staruí pentru a se numì unu aginte romanu la Petrupole si a se infiintiá cated'ra de limbele slave in Romani'a. Ecca cuvintele prin cari arreta necessitatea acestoru doue posulate:

„Pentru ce ore Russi'a, care ni dede si asta-data probe netagadiute de razemulu seu; pentru ce Russi'a, care ne a scapatu de celle-l-alte junctiuni ce ni-le impunea Austri'a, ca unei provincie a ei; pentru-ce Russi'a allu carei-a ambassadoru la Constantinopole a domolitu conflictulu iscatu intre noi cu Turci'a, care se potea prea bine sè ni fia forte desastrosu; pentru ce vechi'a nostra protectoria care a vorbitu cea d'antâiu de tractatele nostre, de drepturile nostre in tractatele salle cu Port'a nu va fi voindu sè faca, in privinti'a suveranitàtii nostre, ceea-ce a facutu Franci'a, Austri'a, Itali'a, si Germani'a? Pentru-ce cabinetulu din St-Petersburg nu ni cere si ellu unu aginte politicu ca celle-l-alte cabinete alle poteriloru ce enumeraramu?

Assemenea procedere ar afirmá si mai multu celle petrecute la Constantinopole prin d-nulu Ignatieff.

Noi am poté, credemu, sè gasimu omu forte cuvinciosu care sè nu displaca cabinetului St. Petersburgului.

Si daca nu in polìtica si in diplomatia ar poté sè faca o treaba mare unu aginte Romanu in Russia, dar de siguru cà pentru literatur'a si pentru istori'a Romaniei, ar poté sè faca forte multu, daca alegerea ar cadé pe vre unu barbatu si cu calitàti de natur'a calitàtiloru d-lui Essarcu.

Archivele Petersburgului, archivele Varsioviei transportate la Petersburg, archivele Moscovei, alle Chievului, etc. sunt pline de acte, de documinte alle istoriei nostre.

Ce isvore n'ar descoperi prin aceste arhive o persona laboriosa, intielliginte, cu cunoscintie ca d-nu A. Odobescu, spre-essemplu, insocitu de unu d-nu Hasdeu, spre altu essemplu?

Daca assemenea intrebare facemu Russiei pentru ce nu am face si guvernului nostru, totu din punctulu interessului istoriei nostre cam assemenea intrebare, pentru-ce o cathedrá de limbele slave nu se afla nicairi prin scolele nostre?

Ore, nu vom avé nevoe sè se formeze câti-va literati in aceste limbe cari au fostu limb'a nostra bisericesca si politica pana la finele seclului XVI?

Nu vomu avé sè traducemu, ast-felu cum sè potemu trage folosu prin comentarie facute in aceste traductiuni in archivele nostre?

O cathedra de limbele slave assiediata pre langa facultatea de litere, ca cursu liberu, este de cea mai mare trebuintia, este de cea mai imperiosa necessitate.

Credemu cà suntemu pe deplinu intiellessi de ministrulu nostru actualu de esterne, intru celle ce am discu in privinti'a unui aginte Romanu la Petersburg precum si de ministrulu actualu la instructiunea publica, in privintia celloru ce am dissu pentru o cathedra de limbele slave.

C. B.

Revista diuaristica.

In numerulu din Dominec'a trecuta allu diariului „Pester Lloyd" apparù unu articlu, care — fiindu cà se crede a fi inspiratu de susu — dede de lucru intregei presse unguresci. Urmatoriele passagie voru fi de ajunsu pentru ca sè cunnoscemu si noi atâtu impregiuràrile, cari au datu ansa la scierea unui assemene articlu, câtu si scopulu ce voiesce sè ajunga.

„Situatiunea in care ne afflàmu asta-di — asiè incepe numitulu dîariu — este un'a dintre celle mai cindate si mai critice situatiuni ce se potu cugetá intr'unu statu, care se guvernedia in modu parlamentariu. Acestu ministeriu, candu a ajunsu la conducerea affaceriloru statului, s'a potutu cu totu dreptulu numí „parlamentariu" pentru cà essîsse din sinulu maioritàtii parlamentului. Asta-di inse acea maioritate nu mai essiste; prin urmare ministeriulu inca ar trebuí sè se retraga, cà-ci tempulu i-a sositu. Inse cu tote aceste ellu remane, dar pentru cà nu voiesce dora sè se duca, ci pentru cà nu pote sè se duca.

Dupa votulu din urma allu camerei abié se mai potea crede, cà catastrof'a se v mai poté amaná; inse cu tote aceste ea se amana de adi pre mane, si acesta impregiurare este nu numai in detrimentulu cabinetului lui Szlávy, ci chiaru spre daun'a guvernului magiaru, a statului magiaru, a carui autoritate este periclitata, este pusa in jocu. Acesta cestiune este de una natura asiè de delicata, incâtu pre callea publicitàtii nu se pote discute mai adencu.

Demnitatea si auctoritatea statului magiaru este pusa in jocu! Deci acestu singuru motivu este de ajunsu, ca barbatii de statu ai Ungariei sè caute a pune câtu mai currendu capetu acestei situatiuni abnormale. Acum nu mai e intrebarea, cà ce nume porta presiedintele consiliului de ministri, Szlávy séu Sennyey, Lónyay, Ghyczy séu Tisza? ci acum e vorb'a, cà cine pote sè fia acellu-a, care in momentele de facia sè fia in stare a compune unu cabinetu, basatu pre maioritatea compacta a parlamentului. Spre nefericire inse nimene nu se affla, care sè aiba coragiulu a pune man'a pre portufoliurile ministeriali, cari jacu asiè dîcundu, arruncate pre mes'a camerei . . . Astfelu standu lucrulu nu este alt'a de facutu, decâtu ca actualulu ministru presiedinte sè se incerce a mediulocí una apropiare si impreunare a numitiloru cinci barbati si a

fractiuniloru loru, inse nu dora cu scopu d'ai bagá pra toti si pentru totu-deun'a sub una palaría, cà-ce acest'a este impossibilu, ci numai ca cu occasiunea demissionàrii salle sè pota presentá monarcului una propunere concreta cu privire la ulterior'a conducere a affaceriloru."

Precum se vede, acestu articlu a afflatu cellu mai caldurosu spriginu si consentiementu la partit'a din centru, a lui Ghiczy, si la centrulu stangu. Dîariulu „Ellenôr" vorbindu despre acestu articlu, dîce intre altele: Cabinetulu trebue sè demissionedie; acest'a e unic'a calle ce pote sè duca la constituirea noului guvernu; inse dupa acestu dîariu nu actualulu primu ministru are dreptulu a propune pre successorele seu, ci acestu dreptu este numai si numai allu regelui.

„Magyar Politica" nu ascepta nice unu resultatu de la acestu planu de coalitiune, si cu tote cà ideea a afflatu resunetu si in cercurile guvernului, totu-si se teme, cà collucrarea differitiloru factori va face confusiunea si mai mare. Este reu candu unu ministeriu n'are capu, dar' e si mai reu, candu fia-care membru allu ministeriului se considera de capu allu intregului.

„Reforma" este cu totulu in contr'a ideei desfasiurate de „P. Lloyd." Una coalitiune pre langa reciproc'a respectare a principieloru nu se pote effeptuí nici-odata. Oppositiunea numai atunci pote veni la guvernu, candu va avé maioritatea si candu regele i va primí politic'a si i va concede sè-si cerce noroculu.

Dupa tote aceste n'avemu d'a observá alta-ce, decâtu cà domnii nostri au ajunsu reu si daca va ajutá Ddieu voru ajunge si mai reu.

Nesaudu, in Fauru, 1874.

Dle Red! Nasaudulu, resp. acestu districtu curatu romanescu a ajunsu si acelle dille terribile, — la cari multi neci nu au visatu, — la momentulu de a se magiarisá si acestu tienutu, pote uniculu purificatu de straini. In Zarandu si Fagarasiu s'a facutu inceputulu mai de multu, introducandu-se limb'a magiara de officiosa contr'a toturoru protesteloru si contr'a toturoru legiloru fabricate de densii. Nasaudulu se vede cà fù reservatu de bucat.a ultima. Unu ucasu ministeriale sositu nu de multu impune cu tóta rigorea unui chanu asiaticu introducerea limbei magiare in totu districtulu in tempulu cellu mai scurtu. Ce facu Nasaudenii la acest'a? me vei intrebá d-ta. Respundu: nemicu. Proverbiulu italianu „Dolce far niente," s'a familiarisatu taro pre la noi.

Nasaudenii au potutu scí positivu in tempulu ultimu, cà se va intemplá asiá ceva. In dîllele venitorie se va conchiamá universitatea districtuale. Lumea va crede cà acest'a va face oppositiune cu multu mai inversiunatu de câtu Fagarasianii, fiindu limpede romana. Bine ar' fi de s'ar intemplá asiá, inse eu nu credu; cellu pucinu nu am nice unu simptomu, care sè me pota conduce la acesta credintia. Nu se tiene nice una adunare confidentîale cu intelligenti'a, ma nici nu se vorbesce despre asta tema: cà ce sè se faca in adunarea municipale, ce passi sè se intreprinda facia cu acestu ucasu? E tare tristu a se vedé atâtu-a indiferentîsmu! Pote s'ar face ce-va, si in asta causa daca cine-va ar luá initîlativ'a si ar convocá una conferintia privata. Inse nime nu cutedia a face acest'a. Barbatii de influintia si cu autoritate se retragu si tacu ca piticulu. Amploiatii de la municipiu si tribunalu dîcu cà loru nu li este ertatu a face nici unu passu. Apoi d'in ceia-lalti, unulu se teme de umbra, altulu de frundia, etc.— Despre advocatii nostri nu mai stricu vorb'a.

Altcum mi se pare cà cu occasiunea ultimei adunari representative districtuale s'a incredintiatu una prea stimata persona, ce se bucura pre langa independen ia, si de reputatiune si popularitate in intregu districtulu, cá indata dupa venirea ucasului ce se asceptá ca securu, sè convoce una conferintia pentru consultare. Ucasulu a sositu de multu, inse resp. domnu, nu sciu din ce motivu, nici cà vrè sè scia de assemení lucru.

In genere observu cà ar' fi bine sè fimu mai maturi, mai seriosi, mai interessati de causele nostre vitali, mai energici si mai activi. In cause de aceste momentose sè ne arretàmu barbati, sè ignoràmu tote desbinàrile si antipatiele personale si sè fimu un'a, unu cugetu si una anima; sè mai sacrificàmu d'in ambitiunile nostre, pentru causele commune ca nu cum-va mane poimane sè ne càimu dupa tempulu trecutu si sè plangemu erorile comisse, cà-ci atunci va fi pré târdîu.

Ce se tiene de poporulu d'in districtu acestu-a e tare indignatu si inversiunatu audîndu cà acum'a totulu are sè se lucre si faca pre unguresce; de la poporu speru mai multu decâtu de la intelligentia.

Despre celle venitorie vomu vedé.

Cu asta occasiune allaturu aici si respunsulu bravului cetatianu Ar. Densusianu la adressele Nasaudeniloru, la cari afara de subscrierile publicate s'au mai adunatu inca vre-o 60. Comunicu totu-una-data unu micu estrassu d'in una epistola a cet. Densusianu adressata c. A., crediendu a avé interessu pentru publicitate.

Stim. Domnule!

Adressele de la Nasaudeni sunt cu atâtu mai scumpe pentru intrega romanimea, cà-ci unii se dedassera a cautá cu ore-care desamagire la districtulu Nasaudului.

Dar' cei ce cautàmu lucrurile mai de a menuntulu si mai afundu vedemu prè bine cà situatiunea creata erá oper'a câtor-va, pre cari mare parto i si scimu.

Censiliulu municipale allu distr. Nasaudu am vediutu cà s'a occupatu si de person'a, de libertatea mea. Ori câtu de scumpa si dulce este libertatea personale, eu inse marturisescu, cà am fostu si sum resolutu a sufferi ori ce pentru convingerile melle si nu voiu cere neci una-data gratia de la acellu-a contr'a carui-a luptu. Remana ellu cu poterea bruta pana va poté-o tiené eu-mi pastrediu virgine convingerile si poterea mea morale cea mai sublima dulcétia a vietiei. Apoi unde dreptatea pierde conclusiunile forti'a curendu ori mai tardiu vine si restitue ratiunea.

Ideele se sustienu prin idei prin professarea loru vedita si prin practica. Person'a ce le agita este de celle mai multe ori unu ce indiferente, seau se mena vasului ce contiene foculu. Vasulu odata spartu, foculu iea ventu si produce adese ori incendiu.....

In fine ori câte sè vina pre capulu nostru noi sè fimu firmi si resoluti pana la estremu si sè repetamu adversariloru nostri sublim'a esclamatiune de pre rogu a lui Giordano Bruno ce ati pusu-o devisa in adressa: „Voi pronunciati acesta sententia cu mai multa spaima de cum o primescu cu."! Se repetàmu dicu acest'a, cà-ci in fapta astfeliu se affla éra in faci'a nostra. Primiti etc.....

Fagarasiu 9 Jan 1871.

Ar. Densusianu

Bine aru fi sè avemu si noi unu barbatu resolutu ca si Densusianu care sè se puna in fruntea partidei nationale Speru cà dora dora.... Inainte de tote inse unire si era unire.

La inceputulu lunei cur. amu avutu pre aci unu mare ospe pre Pr. SSa episcopulu Pavelu, care a fostu la santîrea bericei d'in commun'a Maieru redicata de fostulu episcopu de Vesprimu contele Zichy Ni aru fi placutu candu P. SSa ar fi petrecutu mai multu tempu in Nasaudu. Speru cà conformu promissiunei salle va face acest'a cu occasiunea mai de aprope.

Pre aci avemu érna forte buna, nea sî frigu mare.

Publiu.

La Nasaudeni!

Nu vinu a vi multiumí pentru sublimele cuvinte ce mi-ati adressatu. Ori ce multiumire ar' fi abiá o umbra in faci'a ideeloru si semtiementeloru, ce esprimeti. Ide le mari, semtiementele nobile, cum sunt cari mi le desveliti, au sè fia imitate, practicate: acest'a este multiumirea, acest'a recompens'a loru unica sí adeverata.

Vinu dar' a ve assecurá serbatoresce, cà ori-câtu mi sunt de mici peterile, si ori-câtu de mari voru fi piedecele, voiu fi totu deun'a neclatitu si resolutu accolo, unde me voru chiamá interessele patriei, alle natiunei nostre. Eu nu tienu acest'a de unu meritu, ci d'in contra de o detoria strinsa si santa. Vai de acellu poporu, ai carui luptatori voru pretende recompensa pentru cà au implinitu, ce ei erau detori a face. Unii ca acesti-a punu ambitiunea si interessulu loru mai presusu de allu natiunei, si candu acest'a nu-i va poté saturá, — si care ambitiosu seau egoistu se a saturatu vre-odata? — ei se voru recompensá prin tradare. Chiar' si numai retragerea din sîrulu luptei este tradare!

Adeveratii luptatori, curati la anima si neinteressati, se voru considerá recompensati mai multu decâtu au doritu, candu voru vedé, cà acei-a pentru cari lupta, i asculta, i urmedia si sufferu seau se bucura impreuna; candu i voru vedé cà se feresecu de cursele inimiciloru, despretiuescu darurile loru si deridu vorbele dulci si amagitorie alle perfidiloru, alle insielatoriloru.

Poporulu romanu a induratu lungu si greu, a sufferitu neauditu, fabulosu chiar, de la adversarii sei, dar' vai! a sufferitu de ajunsu si de la insielatori, cari sub vestmentulu natiunalitàtiloru, ca diavolulu sub form'a sierpelui, si-au versatu veninulu omoritoriu in senulu care i-a laptatu.

Adi multiumita ceriului amu ajunsu a-i cunnosce. Dar nu-i destulu atât'a, trebue sè-i eliminàmu din sinulu nostru, d'in lucràrile, d'in consiliulu nostru.

Daca poporului romanu i se pote imputá ce-va este, cà ellu a crediutu prea usioru, cà strainii voru fi totu asiá de buni la anima, totu atâtu de iubitori, totu asiá de liberali, cum a fostu si este ellu, adeveratu crede ellu vechiei marinimositàti si umanitàti romane, amendoue lucruri scumpe, cari nu se potu castigá, nece chiar prin cea mai lustruosa poleire a barbariei. Dar de la antâiulu nefericitu pactu pana adi a avutu occasiune, — a avutu mii si mii de occasiuni de-a se convenge câtu s'a insielatu.

De la noi depinde a ne mai lassá insielati si de aci incolo, ori ba.

Unu poporu ca si unu individu nu pote trai decâtu numai prin sine, prin sangele seu, prin ideele salle.

A asceptá viétia, potere de la altulu, este a cersî unu lucru, ce nu ti-lu pote da nice daca ar' voií.

Daca noi amu scapatu d'in naufragiulu, in care se au cufundata atâte roiuri de popore, cine mai este nebunulu, care se va mai imbetá de ide'a, cà ne vomu cufundá dupace amu pusu petiorulu pre uscatu.

Dar spre nefericirea loru sunt destui. Fia. Noi mandri de poterea nostra vitale, otielindu-ne in conscienti'a nostra natiunale, neaccesibili tentatiuniloru si resoluti respingatori injurieloru si falseloru promissiuni, sè mergemu inainte pre campulu laborei sî-allu luminarei si piedecele ce ni se voru mai arruncá nu voru poté face alt'a, decâtu unde nu amu ajunsu ser'a sè ajungemu demaneti'a, tienendu adancu in mente benefacerile ca si nedreptàtirile dupa datin'a gloriosiloru nostri strabuni.

Éra voi bravi Nasaudeni, cari aprope unu seclu ati illustratu cu armele in mana neintreruptu paginele vertutii romane, pastrati aceea-si resolutiune, aceea-si vertute interessului si drepturiloru natiunei romane!

Ve salutu si me inchinu semtiemintelorу vostre.

Fagarasiu, la diu'a Nascerii Mantuitoriului.

Ar. Densusianu

Camer'a deputatiloru Ungariei.

Siedinti'a de la 7 Februariu 1874. — Siedinti'a se deschide ca regula la 10 ore din dî, processulu verbalu din sied. precedente se verifica éra petitiunile incurse se trecu la commiss. de petitiuni. Celle mai multe d'intre aceste petitiuni sunt indreptate contr'a proiectatei arondari a municipieloru, éra un'a cere disolverea camerei.

Col. Széll presenta reportulu commiss. financiarie relativu la propunerea lui Colomanu Tisza carea are de obiectu: ajutoriulu ce este d'a se da din partea statului toturoru cetatieniloru lipsiti si ammeniati de furi'a fometei. — Reportulu se va pari si pune la ordenea dîllei.

Ministrulu de commerciu Iosifu Zi[illegible] respunde la interpellatiunea lui Irányi, ce cerù de la ministru, ca sè-i arrete cà in câtu este avantagiosa séu desavantagio pentru Ungari'a conventiunea vamale inc ata cu Austri'a.

Din respunsulu ministrului estrage urmatoriele: In urm'a conclusului luatu camera cu privire la acestu obiectu, mi strulu a conchiamatu una ancheta, carea presentatu unu proiectu in privinti'a m dului de procedere. D-sa a acceptatu pr iectulu acellei anchete si pre basea lui provocatu tote corporatiunile commerciali reuniunile agronomice ca in tempulu ce mai scurtu sè-si dee opiniunea in privin influintiei si a effecteloru numitei conve tiuni vamali. Unele corporatiuni si-au d dejá opiniunile loru cu privire la acestu o ectu, altele inse nu. Dupa ce d. minist va primi si opiniunile celloru-lalte corpor tiuni, va dispune ca anchet'a sè pertrac die acestu obiectu in meritulu seu si-ap resultatulu acestei pertractàri lu-va presen camerei d'impreuna cu unu reportu din pa tea ministeriului.

Camer'a iea actu despre respunsu ministrului si trece apoi la ordenea dîll

Consemnatiunea 34. a petitiuniloru p tractate de commiss. petitiunaria este u culu obiectu ce este d'a se deliberá asta-i — Aceste petitiuni intre cari 21. au obiectu arrendarea comitateloru, parte trecu la ministeriele respective, in allu roru ressertu cadu, parte se voru pertract definitivu cu occasiunea desbaterii a supr proiectului de lege despre arrondarea m nicipieloru.

In siedinti'a ce s'a tienutu asta-di 6 ore si 20 minute ser'a, si carea n'a dura mai multu decatu unu patrariu de ora, nu s'a pertractatu alta-ce, decâtu s'a pr mitu nuntiulu camerei boieriloru, carea inca desbatutu si acceptatu proiectulu de lege de spre regularea detoriei flotante a càllii ferr de ostu. — Acesta lege se va presentá Domn toriului spre sanctionare si apoi se va pr mulgá in siedinti'a ce se va conchiamá spr acestu scopu.

Siedinti'a de la 9. Februariu 1874. - Dupa formalitátile indatenate presiedintel annuncia intre altele, cà generalulu Traianu Doda, alessu deputatu din partea comitatului Severinu, este verificatu definitiv

Reportorulu commissiunii de instructiune, Aladár Molnár presentà reporturil acestei commissiuni relativu la proiectel de legi despre instructiunea in scolele medi si despre essercitîole militari alle junime studiose. Reporturile se voru tipari si transmitte la sectiuni.

Ministrulu presiedinte Szlávy present apoi legea despre regularea detoriei flottant a càllii ferate de ostu carea este dejà sanctionata de monarchu. — Legea se public si tramitte camerei boieriloru spre acellu-a si scopu. — Protocolulu se autentica stant sessione. Prossim'a sied. se va tien Sambeta in 14 Fauru.

Nouele descoperiri alle d-lui Essarcu.

Negotiatiune diplomatica intre Statulu Venetianu si Romani'a, in annulu 1658.

D. Essarcu, mai nainte de a sosì in Rom'a, oprindu-se câte-va dille in Veneti'a si facendu noue investigatiuni in archivele anticului Statu venetianu, dede preste noue documinte forte importante pentru istori'a politica si diplomatica a tierreloru romane.

Mai nainte de a se publicá aceste documinte in extenso si testulu originale vomu adduce in resumetu la cunnoscinti'a publicului romanu celle mai importante dintre d'insele, doritori de a respandì câtu se pote mai multu lucràrile ce au de scopu de a redesceptá consciinti'a nationala si illustrá Patri'a romana.

Pentru asta-data vomu resume, una

eriede documente ce possedemu, tote relative la una negotiatiune diplomatica intre Romani'a si Statulu venetianu in an. 1658.

Mai antâiu ecca unu docum. care ni spune cà la 19. Augustu, 1658. s'a presintatu in Eccelentissimulu Collegiu unu tramissu din partea Principelui Muntenìei, a nume parintele Gabrielu Mare, dupa ce salutà pre Doge in numele principelui romanu i presintà urmatori'a epistola.

Acesta epistola fiindu forte interessanta, atâtu pentru contînutulu ei, — câtu si pentrusemnatura autografa a principelui nonostru, o publicàmu in extenso.

Prin epistol'a sa càtra Dogele Veneciei, principele nostru, Ioannes Michael Raduleus Princeps et archidux Terrarum Valachiae Transalpinae, arreta cà parintele tatalu seu nu a potutu sè adduca multiumirile salle Serenissimei Republice pentru marele beneficu ce l-a addussu din caus'a turburàriloru la care neincetatu a fostu supusu, in intristat'a sa patria assemenea desolatiuni intemplandu-se continuu. Ellu, succedendu tatalui seu, vine a adduce Republicei devotiunile salle si a-i declará fidelitate. Roga Republic'a a primì in numele seu pre parintele Gabrielu, vicariu generalu in Romani'a allu episcopului catolicu din Bulgari'a, pre care l'acreditéza prin aceste scrisori si care, cunnoscendu tote secretele salle, va splicá totu, Serenisimulu Doge potendu avé intrinsulu tota increderea. Principele romanu lu recomenda assemenea ca pre unu propagatoru ardinte allu credintiei catolice, ceea ce lui i este placutu:

Serenissime Princeps,

„Receptum a nostro colende (*) memorie, progenitore Raduleo, Principatus Valachie Transalpine olim Principe, a Serenissima ista ac pietissima Republica summum beneficium nobis referendi non degeneri a Patre summe cordi est, cum ille plurimis iactatus (uti assidue in hac afflicta Patria aflictio experitur) distractionibus et mentis confusione fuerit, nullo modo Serenissime, Reipublice non pares quidem, sed nec in particula potuerit referre gratias, quibus obstrictus erat.

Nos qui, sic Divina desuper disponente clementia, hisce temporibus in Paternam successimus haerditatem ac Dominium, exoptantes paterne circa Serenissimam Republicam devotioni, nostram quoque devotionem addere, fidelitatem declarare et protectionem expostulare. Nomine nostro Reverendum Patrem Gabrielem Tamassy Bulgarum antecessoribus nostris et nobis pergratum ex Consilio et facultate Reverendissimi Episcopi Sofiensis Serenissime Reipublice Venete cum alys Praelatis, uti advertimus nec non Regni Bulgarie populis, valde addicti, eius in nostra Provincia Vicarium generalem ad Serenissimam Rempublicam cum his credentionalibus dirigimus eidem nostra concreditando secreta, ipse oretenus fideliter omnia explicabit, cui indubitatam fidem in omnibus Serenissima Respublica dare non dedignabitur, quem unice tanquam fidei catholice propagatorem, quod nobis certe gratum est, Serenitati Vestre, commendo, Cui summas in omnibus grates rependo, Devotionem augeo, et fidelitatem servo.

Datum Bucuresci in Valachia quinta Juny A. 1658.

Serenitatis Vestre.

Addictissimus Servitor et Amicus.

Dupa ce se citì acesta epistola in sinulu Escelentisimului Collegiu, parintele Gabrielu arreta cà principele romanu are intentiunea sè incepa resboiu in contr'a Turciloru, cà mai nainte chiaru de a se suì pre tronu, ellu erá dominatu de dorinti'a de a ajutá pre crestini, si acum cà e pre tronu este resolutu se o faca. Ellu roga inse pre serenitatea sa, ca principii erestini sè nu se parasesca intre dinsii, roga pre Republica sè continue resboiulu cu Turcii, cà-ci Inaltîmea sa principele romanu are intiellegeri in Bulgari'a, Macedoni'a, Traci'a, Greci'a si Serbi'a si, candu occasiunea favorabila se va presintá, ellu va trece Dunarea in Turcia, Bulgari'a, Macedoni'a, Traci'a, Greci'a si Serbi'a, cari se afflau sub jugulu tiranului, vor fi gat'a sè ridice in contr'a inemicului si se voru unì intre dinsele dupa juramentulu ce au facutu, *saranno pronte di sulevarse contr'a inemico e se congregarono secondo il giuramento che hanno fatto e cosi attacara la guerra e poi quello sera che sua Divina elementia vorra.*

Se scie Serenissim'a Republica, cà principele nu face acest'a de vre unu interessu, dara de zelulu seu pentru religiune pentru care este gat'a sè-si verse sangele precum si pentru a poté sè libereze pe acei sermani crestini, cari gemu sub asprulu jugu allu tirannului. E *questo sua Eccellenza non lo fa per qual che interesse, ma sappia Serenissima Republica che lo fa per zelo di religione, per la quale e parato di sparger il sangue e per la liberta di potere liberare quelli poveri Cristiani li quali gemono sotto durissimo jugo del Tirano.*

Cum se vede erá atunci vorb'a de o intiellegere si o coalitiune intre toti crestinii supusi jugului turcescu. Insa-si Greci'a figuréza intre poporele ce trebuia sè se rescole impreuna cu Serbi'a, Bulgari'a si Macedoni'a, pentru a scuturá jugulu otomanu sub impulsiunea si directiunea principelui romanu.

Nu scimu sè vorbésca vre unu istoricu de acésta intiellegere séu conspiratiune intre tóte poporele crestine supuse Turciloru. Lucrulu inse este forte probabile daca recugetàmu cà misionarii catolici se facusera agenti, propagatori ai acestei coalitiuni, si cà ei se aflau pretotindeni ducand acea ardore si acellu entusiasmu ce i-a caracterisatu in tote timpurile: sè nu uitàmu, pentru a intiellege acésta ardore, cà mobilulu principale, care pre d'insii i impingeá sè lucreze, erá religiunea, ei voiau sè converteze aceste popore catolicismului si Pap'a de la Rom'a i indemná, i incuragiá, i sustiné in acesta intreprindere. Parintele Gabrielu anuncia chiaru republicei venetiane cà principele romanu s'a si facutu catolicu. Ellu, cum vomu vedé, de la Veneti'a pleca la Rom'a si Nuntiulu papalu pre langa guvernulu venetianu primise instructiuni de la Pap'a in favorea negotiatiunii de care erá insarcinatu parintele Gabrielu. Cà lucrulu erá seriosu in punctulu de vedere politicu, se vede mai bine din marea importantia ce dà Senatulu Venetianu negociatiunii principelui romanu, Senatu ce nu s'a prè occupatu nici-odata de cestiunile religiose si carui-a politic'a singura i dictá actiunile salle.

„Pressa.“

(*) De sì la genetivu in testele latine din acea epoca, (ba si de presentu inca, in tote scriptele emanate de la Curi'a rom. a-nume in Bullele pontef. etc.) se vede totudeaun'a „*e*“ simplu in locu de „*ae*.“

Proiectu de statute.

Despre infiintiarea de societati séu reuniuni cari ar' avé de scopu ridicarea de scole agricole.

(Fine.)

Cine nu cunnosce starea professoriloru de la scolele mai inalte? cine nu scie cà radiemandu-se care-va d'intre ei numai in leafa, cu anevoia se pote sustiené ellu singuru, sì avendu familia nu-i ajuta neci economiele celle mai mari, era cei ce voiescu se o duca mai binisioru sunt nevoiti a mai intreprinde si una alta meseria, si la noi acest'a e totu numai agricultur'a.

Notarii de orasie si sate se potu radîmá numai singuru in lef'a loru? raru se va gasí unulu care sè nu intreprindia care-va ramu de economia.

Sortea functionariloru mari si mici e mai indulcita? ajungu ei mai departe decâtu de la mana la gura? faptele ni dau dovedi eclatante si acestea sunt, cà fia care functionariu, carui-a numai i permittu impregiurârile trebue sè se occupe de meseri'a generala la noi Romanii, de agricultura séu care-va ramu allu acestei-a.

Séu daca nu li ertatu fiindu in activitate, apoi trecundu in pensiune pote fi omulu siguru cà va intreprinde ce-va, daca va voí sè traésca in care-va multiumire.

Dar apoi carier'a militara, care in totulu nu se pote compará in ceea ce privesce liniscea si asiediamentulu cu neci un'a d'intre carierile pana aici enumerate, — assigura unu traiu bunisioru prin ea insa-si?

Toti sciu greutàtile soldatului romanu, sciu câte trebue sè suffere, câte nacasuri sè traga pana sè pote aventá la care-va gradu, cà-ci si aici ca si in tote, leulu partea sa si-o face, si chiaru candu meritulu apessa in cumpana, ea duce adese-ori in locu la inaintare — la pensionare.

Barbatii, cari ducu o astfeliu de vietia directamentu contraria vietiei economice, o vietia care nu permitte cellui ce traesce in ea in acella-si tempu a se abate de la ea, pre acesti barbati, dîcu, mai alessu la Romani, — 'i vedemu inbracisiandu cu placere care-va ramu allu plugariei, — si essemplele din fostele regimente de granitia, ni dovedescu cà acesti barbati se potu numerá intre economii de frunte, — fia cà vieti'a loru nestatornica, calletoriele loru prin differite tierre lì maresce cerculu esperintieloru, fia cà liniscea vietiei noue i animedia a si procurá mai multe multiumiri.

Chiar' de la inceputulu carierei pucini voru fi d'intre juristi, advocati, medicinisti s. a. cari sè nu inbracisiedie cultur'a pamentului, — inse de siguru odihn'a batrinetieloru loru si-o cauta la care-va mosîa, pre care o cultivedia si infrumsetiedia câtu mai bine.

Avemu dara trebuintia sè luàmu pucinii nostri meseriasi, negutiatori s. a. despre cari scimu cà crutia câtu numai se pote spre a-si face care-va capitalu, pre care lu folosesce mai alessu spre cumperarea de pamentu.

Prea pucinii industriari inca sunt siliti prin chiaru intreprinderile loru, a se ingrigí si de cultur'a pamentului, de incuragiarea si perfectionarea acestei culture.

Au dora mass'a poporului n'ar' fi applicata a-si vedé inaintandu si progressandu unic'a ei meseri'a?

Bravulu poporu romanu e totu deun'a gat'a a-si pune munc'a sa, a da din pucinulu ce are, candu e de a se face unu bine communu, o imbunatatire generala, câtu si pentru progressulu si inaintarea natiunei salle.

In faci'a acestoru date, candu tote classele poporului Romanu se accupa mai multu, séu mai pucinu, cu cultur'a pamentului, pote sè ni fia permissu a avé cea mai mica indoiela, cà voru lipsí barbatii spre a luá initîativ'a, cà sar' gasí cine-va, care s'ar' retrage de a lucrá si sacrificá, pentru progressulu acestei salutarie si universale meserie a Romaniloru?

Luandu in consideratiune cà cultur'a pamentului e meseri'a cea mai necessaria a intregei ominimi, — pentru cà numai prin ea castigàmu cellea mai de lipsa materie pentru essistenti'a si sustienerea vietiei ominesci, — pentru cà prin ea castigàmu materielele brute necessarie la ori-care meseria si industria; — luandu in consideratiune cuvintele economistului D. Roscher . . . . . „cellu ce nu va possede neci unu petecu de pamentu va devení in intregu intiellesulu cuventului unu servitoriu pedente, ba unu sclavu allu possessorelui de pamentu.“

Luandu in considaratiune cà fundamentulu ori carui progressu in meserie, industria, in comerciu, in sciintie, si arte, in civilisatiune s. a. si-are bas'a totu-deun'a in o cultura inaintata a pamentului. — Luandu in considaratiune cà marea si crancen'a lupta, ce natiunea romana de secli porta cu natiunile conlocuitorie, — cà lupt'a pentru essistentia si fericire potemu sè o incepemu si se o finimu cu successu numai si numai atunci, candu occupatiunea nostra essentîale va fi una occupatiune reala, una occupatiune care ni pote assigurá unu viitoriu si o multiumire, — poterea bruta assigura invingerea pentru care-va tempu, poterea economica ne omora.

Au nu avemu essemple viue? Franci'a, nu erá mai eri pre patulu de morte, inse poterea ei economica — avutî'a ei o redica inaintea lumei la unu gradu d'intre cellea mai frumose.

Se privimu la Angli'a cu ce bate si cutropesce ea lumea, cu arme si militia? Nu, ci numai prin marea ei potere economica.

Cellea mai multe tierre alle Europei si alle celloru-lalte pàrti alle lumei dau tribute insemnate Angliei, nu de fric'a pusceloru Chassepot, Peabody, etc. si a gureloru de focu fabricate de Krupp, ci prin poterea cea mai mare a industriei si a comerciului ei cellu desvoltatu.

La noi e fatale, cà-ci in orasie mari si mici, popolatiunea nostra se impinge totu la margini, in suburbie; éra in sate fruntasii dau in deretru, ba pieru, — si candu ne punemu se afflàmu caus'a acestui regressu, si candu intrebàmu poporulu despre acest'a causa totu-deun'a ni se spune, cà populatiunea saracesce si cà strainii au bani, si ce va sè dîca saraci'a si lips'a de bani? nimicu mai pucinu séu mai multu, decâtu i m p r o d u c t i u n e a, adeca noi saracimu cà nu producemu, — avemu lipsa de bani cà nu producemu. — Cine nu scie cà industriariulu séu comerciantulu cu magazinele pline pote usioru sè bancrotedie, precandu rari sunt intre economi cari bancrotedia, si neci unulu din acei-a alle caroru granarie, staule (pentru diferite soiuri de animale) sunt pline; — alle càrora curti sunt inzestrate cu differite feluri de nutretiu si paie, si la cari stogurile si claiele sunt numerose, alle càroru camare sunt bine provediute, éra campii sunt bine cultivati si cu multe frupte infrumsetiati, — astfelui de omeni sunt saraci, orì n'au bani?

Vediendu cine-va unu astfelu de economu nesmintitu nu va dîce neci odata, cà e saracu.

D'ar' adese-ori banii ni sunt si mai placuti pentru cà avendu bani potemu cu inlesnire sè ni cumperàmu ce ni poftesce anim'a, potemu cu usiurintia a ne desface summ'a de placeri.

Romanulu dîce: banii sunt locomi, pentru cà mai alessu daca sunt de auru si de argentu, ni presinta una facia câtu de attragatoria: — form'a loru rotunda ni e placuta, — pre lang'a acesta banii se potu lesne ascunde; — in unu locu micu avendu bani, potemu avé o avere insemnata, mai alessu in bancnotele nostre poti pastrá in unu portufoliu pretiulu de la turme de vite de la granarie de bucate; pentru transportu sunt baniii cei mai acomodati si inlesniciosi. Ecca calitàtile cari ne facu a strigá totu bani, bani si éra bani, inse fiindu rapiti de dorinti'a baniloru amu datu uitarei cà ce e banulu in sine, si asiá cu micu cu mare amu tientitu urechile numai unde sunt bani, si dupa mine ast'a e singura causa cà noi amu fostu si suntemu sedusi a preferi banii; ast'a e caus'a cà mai toti carturarii nostri batrani si teneri, ba chiar copilandrii d'in scole visedia la bani, — ast'a e caus'a cà fiiloru poporului s'au datu una instructiune care i lega de budgetu ca orbulu de gardu cà-ci numai aici se platescu toti si tote in bani.

Daca ni amu da sam'a cà banulu nu are nimicu preciosu in sine, decâta inlesnire de a te vedé fora ellu; daca ni-amu da sam'a cà banulu e o marfa, unu obiectu ca tote cellea -lalte, numai mai peritoriu, atunci amu vedé, câti sunt de acei-a, cari si-au datu pre bani unu obiectu ore-care d. es una vita cu scopu de a càstigà mai mare folosu si mai in urma s'au vediutu cu nimic'a, daca ni-amu da sama cà banulu e productulu muncei ca tote cellea-lalte obiecte, apoi de siguru n'amu face orbesce venatoria dupa bani. ci ne-amu pune a ni desvoltá isvorele de productiune cari le possedemu, amu cugetá a a scote de aici câtu mai multe materie, si avendu de acestea potemu fi siguri cà nu vomu duce lipsa de bani.

La noi inse este fatalu cà-ci voimu a preface in bani tesaurulu toturoru productiuniloru, pamentulu si padurile (si dora numai din causa ca sè ne scapámu de administratiunea loru.) adeca factorulu cellu mai siguru, despre care M. Wirth dice:

„Din industria si commerciu voru curge tote capitalele prisositorie, si se voru asiediá in pamentu pentru cà acestu-a e cellu mai siguru, de si dà de altcum interesse mai pucine!“ voimu a-lu preface in marfa

nesigura ca banulu, a carui-a valore dupa inpregiuràri e forte schimbatoria, si mai alessu harthiele nostre scadu mereu, ba potu sè se prefaca in nimic'a; pana candu pamentulu, de si nu te redica cu asiá rapediune ca banulu speculantelui, inse nu te lassa neci-odata a pierí, — voimu se 'lu prefacemu in bani, in marfa care sub inpregiuràri n'are valorea celloru-lalte marfuri, asiá d. es. unu economu cu tote bene inzestratu, nu va fi necessitatu neci odata a-si da averea sa fora preciu, pana candu unu omu cu bani avendu lipsa de celle necessarie: pane, inbracamente, focu, beutura s. a. trebue adese ori sè le platesca in diecitu de câtu e valorea loru in sine, — ba in casuri candu cellu cu bani s'ar' afflá in desierturi pote chiar' fi peritoriu de fome, séu vorbindu despre fapte, in an. 1848 d'intre cei cu bani câti au ramasu la sapa de lemnu; inse pamentulu neproductivu in tempurile acestea furiose, totu-si mai pre urma ni-au adussu indulcire.

Luandu in consideratiune cà pamentulu, acestu tesauru de care Romanii in câtu-va mai dispunu — e factorulu principalu allu productiunei omenesci si precum dîce M. W. „In agricultura se voru intrebuintiá mari capitale, ca asiá cu ajutoriulu acestoru-a câtu si prin tote midicilocele cari ni dau scientia si technica inaintata sè se esplotedie pamentulu câtu mai bíne," — ni pote fi permissu a crede, cà intelligenti'a si intregulu poporu Romanu si-va pune tota activitatea intru desvoltarea si progressulu acestui ramu vitalu, acestui isvoru de multiumire si fericire a ominimei.

O dulce speranti'a ne face a crede, cà atâtu acestu pretiuitu diuariu, câtu si cellelalte demne diuarie romane voru publicá cu placere, si in currendu resultatele reuniuniloru si associatiuniloru romane ce se voru infiintiá cu scopu de a redicá economi'a romana, — de a inmulti averea, de a redicá starea intellectuala a poporului, de a localisá multiumirea generala si civilisatiunea poporului romanu.

P. I. Proudhon dîce: „Mandatulu si poterea domnitoriloru consta intru... redicarea popolatiunei din starea cea dejositoria a vietiei; intru a redicá proletarismulu la demnitatea omenimei, cà-ci acestu-a e armat'a cea mare a votului universalu, — a redicá acesti copii ai lui Ddieu si ai bescricei, cari asta-di ducu lipsa de scientia, câtu si de pane si lucru!" Assemene chiamare, assemene mandatu are si intiellig enti'a romana in genere, — si numai intru innaltiarea natiunei, redicarea poporului la starea cea frumosa de cultura, de inavutîre de multiumire si fericire, dîcu, cà numai si numai intru acestea consta si va constá mandatulu si mai alessu poterea conducatoriloru poporului romanu!

Chitu.

Apellu.

Avendu in vedere, cà industri'a a devenitu asta-di unu factoru principale la ridicarea si promoverea stării materiale a vercarui poporu, si constatandu, cà tocmai Romanii, cari au mai mare necessitate de imbunetatîrea starei materiali, imbracisiedia mai pucinu acestu ramu de cultura, — Romanii Brasioveni s'au associatu pentru ca sè latiésca si sè promove imbracisiarea meserieloru intre Romani.

Comitetulu acestei Associatiuni implinindu decisulu adunarei generale appelledia la intelligenti'a romana si mai cu seama la barbatii de influintia si anume la DD. protopopi preuti, invetiatori comercianti ect. ca sè capacitedie pre poporulu nostru despre avantagiele industriei si sè indemne pe parinti a-si da copii loru pre la meserie; si afflandu astfelu de copii sè se adressedie la subscrissii, cari voru face apoi dispositiunile necessarie pentru assiediarea loru pe la maiestrii de meserie. De la copii se cere, ca sè fia trecuti de 12 anni si sè documentedie cà sciu ceti si scrie.

Totu-odata se face connoscutu cà Associatiunea va ingrigi, ca copii de nationalitate romana assediati pre-la maiestrii de meserie, pre langa cualificare in meseri'a loru, sè cercetedie si scol'a industriala prov. infiintiata de corpulu didacticu de la scolele centrale romane din locu pentru desvoltarea ulteriore; ére fiindu parintii lipsiti de midiuloce comitetulu va provedé pre invetiacei cu recuisitele necessarie de scola, pana ce elevulu va ajunge sodalu (calfa). In modulu acestu-a au parintii lipsiti siansele celle mai favorabili, cà ei, fara sè se mai cheltuiesca si fàra sè mai ingrigésca de intretienerea copiiloru loru — sè-i veda pe acesti-a in decursu de 3—4 anni in o astfelu de positiune, incâtu nu numai sè se pota sustiené pre sene, ci sè dee si parintiloru unu ajutoriu cu multu mai considerabilu decâtu — daca i-aru tiené acasa.

Parintii cari voru voi a-si da copii loru pre la meserie sunt rogati a se adressá mai antâiu in scrissu la subscrissi, arretandu ramulu industrialu, la cari voru sè-i applice si acesti-a i voru incunnoscintiá despre dispositiunile facute.

Brasiovu in 15/27 Ian. 1873.

B. Baiuliscu, pres. prov. Dr. Nicolau Popu, secr. prov. — Dupa „Gazeta."

Serbi'a. La propunerea a 20 deputati, fostulu ministru de resbellu Beli Marcoviciu fù pusu in stare de accusa. Scupcin'a (camer'a) esmisse una commissiune numerosa cu insarcinarea, ca sè essaminedie actulu de accusa si apoi sè-si dee parerea in privinti'a acestei affaceri seriose. Acesta commissiune in unanimitate si-dede parerea intr'acolo, cà fostulu ministru de resbellu este culpabilu si astfelu cerù a se enunciá verdictulu in acestu sensu. D. Beli Marcoviciu tienù apoi unu discursu de aperare, care durà doue siedintie. Effectulu acestui lungu discursu de aperare fù, cà scupcin'a absolvà pre d. Marcoviciu, adeca 56 contr'a 22 de voturi lu-spalara curatu de tota culp'a si crim'a ce i se attribuiá.

Presiedintele consiliului de ministri, respundiendu la una interpelatiune ce i se adressasse, intre altele dechiarà, cà in sessiunea prossima guvernulu va presentá proiecte de legi in privinti'a libertàtii pressei, carea se va mai largí, apoi cu privire la responsabilitatea ministriloru, carea este prea vaga, precum si cu privire la autonomi'a communale si la reorganisatiunea administratiunii.

Una foia din Vienn'a annunciasse, cà Port'a ottomana ar fi adressatu cabinetului din Vienn'a una nota, prin carea protestedia contr'a numirei unui aginte diplomaticu serbescu la curtea de Vienn'a. „P. Lloyd" affla inse, cà una assemene nota nu essiste si nice nu pote sè essiste, de-ora-ce acesta agentîa diplomatica s'a creatu cu invoirea prealabile a guvernului ottomanu.

VARIETATI.

(† Necrologu) Ioannu Christianu, parocu rom. in Sangeorgiu-Abrani, Diecesea Oradei-mari, dupa unu morbu greu de mai multe septemane, in dîllele ultime alle annului trecutu a adormitu in Domnulu, fiindu in etate abiè de 25 anni si in allu doilea anni de preutîa. Pre acestu june preutu, pre care crud'a si neindurat'a morte lu rapì in florea vietiei, lu-gelescu iubitii sei parinti Ioannu Christianu, par. si protopopu in Poceiu, si Anna Bozinteanu, precum si fratii si sororile sale: Iosifu, medicu, Elisabet'a, Vasiliu, Ioann'a si Iulian'a d'impreuna cu numerosii consangeni si cunnoscuti. — Fia-i tierrin'a usiora si memori'a binecuventata.

(Comitetulu Associatiunei Romaniloru Brasioveni) pentru sprigínirea invetiaceiloru meseriasi si a sodaliloru romani face cunnoscutu, cumca sunt a se distribuí 10 stipendie de câte 5 fl. v. a. din partea „despartiamentului I cercuale allu Associatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu la 10 invetiacei de meseria. — Peteinti au sè se adresseze la numituln comitetu pana la 1 Martiu 1874 cu unu attestatu de la maiestru, prin care sè documenteze portarea loru si loculu, unde s'au nascutu.

(Restantiele de dare.) Din actele presentate de guvernu commissiuni de 21 membri se vede apriatu, cà restantiele de dare in Ungari'a si partile ei, cu finea annului 1872 se urcara la considerabil'a summa de 117,461.675 fl.

(Ajutoriu din partea statului) Din partea ministeriului de interne s'au assemnatu 100 mii florinti pentru alinarea lipsaloru poporului din Bihari'a. Din acesta summa 40 de mii se voru intrebuintiá pentru regularea Crisiului, 30 mii pentru regularea Bereteului, èra restulu de 30 mii este destinatu pentru locuitorii cei mai seraci ai comitatului. Congregatiunea generale a comit. ce s'a tienutu in 5 Fauru a esmissu una commissiune, carea va cercetá cà in ce summa si in cari cercuri este d'a se da ajutoriulu.

(Imeneu). D. Isidoru Chetianu jude reg. de cercu, si Domnisior'a Vior'a Sierbanu si-voru serbá cununi'a Domineca in 15 Februariu an. c. la 11 ore din di in beseric'a gr. or. din Banatu-Comlosiu. — Ceriulu se binecuvente acesta uniune a junei parechie si sè-i impartesiesca de darurile fericirei preste intreg'a loru vietia.

(Espositiunea din Londr'a in 1874). A patr'a espositiune internationale se va deschide in Londr'a in Aprilie 1874, si se va inchide in Octobre acella-si annu.

Ca de obicinuita, ea va cuprinde:

1. — Lucrurile de arta propriu dîsu, pictura, sculptura, architectura si gravura, precum si productele industriale alle artei.

2. — Reproductiunile séu copiele essacte dupa operele antice, din evulu-mediu séu epoc'a renascerii.

3. — Marile industrie de dantela cu man'a séu prin mecanica.

4. — Geniulu civilu, architectur'a si tote obiectele si materialele de constructiune.

5. — Incaldirea prin tote midilocele combustibile.

6 — Piellari'a sielaria si curellari'a.

7. — Legatur'a de càrti si cartonarea;

8 — Vinurile.

9. — Inventiunile scientifice si descoperirile recente de ori ce natura, precum si o serie de eshibitiuni speciale de orticultura, de fructe, de legume si de plante rare.

Lucrurile de arta de origine francesa suntu imbalate si espediate sub ingrigirea commissarului francesu. Tablourile, sculpturile si altele trebue date de la 15—28 Februarie, la otelulu Cluny din Paris.

Lucrurile tramise din Franci'a se voru espune, ca in 1871 si in 1872, in galeriele internationale si in bastimentele redicate prin ingrigirea guvernului francescu. Locurile sunt gratuite.

Espositiunea vinuriloru se va tiene in pivnitiele din Royal Albert Hall legate de galeriale espositiunei.

Ori ce cerere de admitere trebue adresata fàra intârdîare comissariatului generalu, otelulu Cluny, strad'a du Semmerard, la Paris.

Unu biurou specialu s'a organisatu, ca si in 1871, la Londr'a, in bastimentele sectiunei francese, pentru a veghiá asupra interesseloru espunetoriloru, a le facilitá relatiunile cu publiculu, a ingrigi vinderea opereloru si productelorn espuse, si acoperirea fonduriloru.

(Multiamita publica). Societatea de lect. „Alessi-Sîncana" a junimei studiose de la facultatea teol. din Gherl'a, vine a-si esprime cea mai ferbinte multiamita Dlui Innocentiu Moisiu, archimandritu in Husîi Romaniei, — pentru donarea a doue opuri de alle Dsalle: „Predicatorulu" si „Moral'a crstina." Societatea scrissesse la D. autoru dupa „Predicatoru." ca sè binevoésca a ni-lu tramite pro bani, inse Dsa nu numai cà ni-lu tramisse gratuitu, ci ni donà si cellalaltu opu*).

*) „Predicatorulu" dupa cum ni impàrtesi Dl. autore consta 2 fl. 50 cr. v. a. plus spesele postali!

E unu opu, care cuprinde tote predicele serbatoriloru si Domineceloru de preste annu; aceste nu sunt lunge si ostenitiose, ci scurte si meduóse; stilu usioru si neintortocatu; cuvinte alese si curatu romanesci, e unu opu, ce nu ar' trebuì sè lipsésca de la neci un'a baserica.

Allu doile opu consta 80 cr. v. a.

Ambele se potu trage de le Dl. autore d'in Husîi Romaniei.

Nu mai pucinu plàcutu ne surprinse Dlu Dr. Ioane Ratiu, profess. teol. in Blasiu, avendu bunetate a-si duce aminte si de jun'a nostra societat ni donà volumenosulu Dsalle opu „Ethi crestina" Assemene D. Simeonu Fl. M rianu teol. III. an. in Cernauti tran in gratuitu bibliotecei nostre opulu Ds „Doine si Ballade."

Semtiulu de recunnoscintia càtra O rab. DD. Donatori va remané víu in i m'a membriloru societatii nostre!

Ionu Dorosiu pres. *Silviu B. Sohorc'a* not.

Burs'a *marfuriloru si a effecteloru.* P s t'a 11 Fauru. Grau 84 pundi 8 fl. 10 centenariulu; grau de Banatu 81½ pu fl. 7. 45 pana la fl, 7. 65 cent. — Cu rudiu (porumbu) de Banatu 1400 me fl. 4. 67½ cent per cassa. — Ovesu, 8 mertie per per. 50 pundi fl. 2. 35 — Gr cu terminu pre primavera fl. 8. 10 — b fl. 8. 15 marfa. — Ovesu cu termínu p primavera fl. 2. 30 Bani fl. 231 marfa; C curudiu cu terminu pre Maiu-Juniu fl. 4. Bani fl. 4. 95 marfa.

Pretiulu effecteloru: Imprumutulu Cà ferrate 99. — Institut. fond. 86—87. Ban municip. 29. Anglo-Hung. 31—32. Franc Hung. 39—40. Credit. ung. 142. Cred fondiaru 86—87. Sorti cu premiu 81.5 Sorti turcesci 45.50. — Galbenulu 5.32 N poleon-dorulu 8.99. Argintulu 106.

Sciri electrice.

Paris, 8. Fauru. In affacerea du lului Sutiu-Ghica tribunalulu din Ma lun a condamnatu pre Sutiu la inchiso de unu annu.

Bucuresci, 8. Fauru. Dupa un discutiune vehementa care a durat trei dîlle, camer'a decisse, cu 68 contr 40 voturi, ca sè iee in consideratiun noulu proiectu de lege communale.

Cernauti, 10. Fauru. Siefulu tierrei, Hormuzache, a moritu.

Metiu, *10. Fauru.* „Monitoriulu d Mosela" anuncia, cà 15 deputati din Al saci'a si Lorenn'a voru intrá in camer din Berlinu.

Sabíiu, 12. Fauru. In siedinti de asta-di a universitàtii natiunii sassesc se dede cetire unui rescriptu allu ministrului de interne, care reproba representatiunea universitàtii sassesci, relativ la arrondarea municipieloru, cassedia conclusulu referitoriu la acesta representatiune si ordona aspru universitàtii ca pre venitoriu sè se feresca ca de focu a discute a supr'a cestiuniloru politice alle tierrei.

Convocare.

Subscrisii au onore a convocá adunarea generale estra-ordinaria a despartiementului VI. allu Associatiunii transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu pre 2 Martie 18. Fauru 1874 in oppidulu Uni-adora, la carea sunt invitati a partecipá toti membrii acestui despartiementu, precum si toti acei onorab. domni, cari se interesseza de inaintarea materiale si spiretuale a poporului romanu.

D'in siedinti'a subcomitetului despartiementului tienuta in Dev'a, in 1 Fauru 20. Jan. 1874.

Ioannu Papiu, direct. subcomit. *Alessiu Olariu,* actuariu.

☛ Parte din caus'a serbatoriloru, parte din alte cause indispensabili nrulu acestu-a allu „Fed" appare cu una dî mai tardîu ca de regula. Red.

ALESSANDRU ROMANU
Propriet., edit. si red. respundiet.

S'a tiparitu in Pest'a 1874 ,. prin Alessandru Kocsy, Strad'a lui Alessandru nr. 13